HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

4 septembrie 2025 *

„Trimitere preliminară – Politica socială – Acordul-cadru cu privire la munca pe durată determinată, încheiat între CES, UNICE și CEEP – Clauza 4 – Cadre didactice care au dobândit o experiență profesională în anumite unități școlare ale căror funcționare și organizare nu țin de stat – Recrutare pe durată nedeterminată în unități școlare de stat – Stabilirea vechimii în vederea stabilirii remunerației – Reglementare națională care nu prevede luarea în considerare a perioadelor de serviciu realizate în anumite unități școlare ale căror funcționare și organizare nu țin de stat – Diferență de tratament întemeiată pe un alt criteriu decât caracterul determinat sau nedeterminat al raportului de muncă – Articolele 20 și 21 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Aplicabilitate – Lipsa punerii în aplicare a dreptului Uniunii”

În cauza C-543/23 [Gnattai] [i],

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Tribunale di Padova (Tribunalul din Padova, Italia), prin decizia din 14 august 2023, primită de Curte la 28 august 2023, în procedura

AR

împotriva

Ministero dell’Istruzione e del Merito,

cu participarea:

Anief – Associazione Professionale e Sindacale,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul I. Jarukaitis, președinte de cameră, domnii N. Jääskinen, A. Arabadjiev (raportor) și M. Condinanzi și doamna R. Frendo, judecători,

avocat general: doamna J. Kokott,

grefier: domnul G. Chiapponi, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 12 martie 2025,

* Limba de procedură: italiana.

[i] Numele prezentei cauze este un nume fictiv. El nu corespunde numelui real al niciuneia dintre părțile la procedură.

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru AR, de G. Rinaldi și N. Zampieri, avvocati;

– pentru Anief – Associazione Professionale e Sindacale, de A. Dal Ferro, F. Ganci și W. Miceli, avvocati;

– pentru guvernul italian, de S. Fiorentino și G. Palmieri, în calitate de agenți, asistați de A. Berti Suman și L. Fiandaca, avvocati dello Stato;

– pentru Comisia Europeană, de S. Delaude și D. Recchia, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatei generale în ședința din 5 iunie 2025,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 157 TFUE, a articolelor 20 și 21 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”), a clauzei 4 punctul (1) din Acordul-cadru cu privire la munca pe durată determinată, încheiat la 18 martie 1999 (denumit în continuare „acordul-cadru”), care figurează în anexa la Directiva 1999/70/CE a Consiliului din 28 iunie 1999 privind acordul-cadru cu privire la munca pe durată determinată, încheiat între CES, UNICE și CEEP (JO 1999, L 175, p. 43, Ediție specială, 05/vol. 5, p. 129), a Directivei 2000/43/CE a Consiliului din 29 iunie 2000 de punere în aplicare a principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de rasă sau origine etnică (JO 2000, L 180, p. 22, Ediție specială, 20/vol. 1, p. 19), a Directivei 2000/78/CE a Consiliului din 27 noiembrie 2000 de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă (JO 2000, L 303, p. 16, Ediție specială, 05/vol. 6, p. 7), a articolului 14 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumită în continuare „CEDO”), precum și a Cartei sociale europene, semnată la Torino la 18 octombrie 1961, astfel cum a fost revizuită (denumită în continuare „Carta socială europeană”).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între AR, pe de o parte, și Ministero dell’Istruzione e del Merito (Ministerul Educației și al Meritului, Italia) (denumit în continuare „Ministerul Educației”), pe de altă parte, în legătură cu stabilirea vechimii sale în serviciu.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

3 Potrivit clauzei 1 din acordul-cadru, obiectivul acestuia este, pe de o parte, îmbunătățirea calității muncii pe durată determinată, asigurând aplicarea principiului nediscriminării și, pe de altă parte, stabilirea unui cadru pentru împiedicarea abuzurilor care pot rezulta din folosirea raporturilor sau contractelor de muncă pe durată determinată succesive.

4 Clauza 2 din acordul-cadru, intitulată „Domeniul de aplicare”, prevede la punctul (1):

„Prezentul acord se aplică în cazul lucrătorilor pe durată determinată care au un contract de muncă sau un raport de muncă, definite în legislația, convențiile colective sau practicile în vigoare în fiecare stat membru.”

5 Clauza 3 din acordul-cadru menționat, intitulată „Definiții”, are următorul cuprins:

„(1) În sensul prezentului acord, «lucrător pe durată determinată» reprezintă o persoană care are un contract sau un raport de muncă pe durată determinată, încheiate direct între angajator și lucrător, în care încetarea contractului sau a raportului de muncă este determinată de condiții obiective, cum ar fi împlinirea termenului, îndeplinirea unei sarcini determinate sau producerea unui eveniment determinat.

(2) În sensul prezentului acord, termenul «lucrător pe durată nedeterminată comparabil» desemnează un lucrător care are un contract sau un raport de muncă pe durată nedeterminată, în cadrul aceleiași instituții, cu aceeași muncă sau ocupație, ținându-se seama de calificare sau competențe.

Dacă nu există un lucrător cu contract pe durată nedeterminată comparabil în aceeași instituție, comparația se face prin referire la convenția colectivă aplicabilă sau, dacă aceasta nu există, în conformitate cu legislația, convențiile colective sau practicile naționale.”

6 Clauza 4 din același acord-cadru, intitulată „Principiul nediscriminării”, prevede:

„(1) În ceea ce privește condițiile de încadrare în muncă, angajații cu contract pe durată determinată nu sunt tratați într-un mod mai puțin favorabil decât lucrătorii cu contract pe durată nedeterminată comparabili, numai pentru că aceștia au un contract sau un raport de muncă pe durată determinată, cu excepția cazului în care tratamentul diferențiat este justificat de motive obiective.

[…]

(4) Condițiile de vechime corespunzătoare unor condiții de încadrare speciale sunt aceleași pentru lucrătorii cu contract pe durată determinată și pentru cei cu contract pe durată nedeterminată, cu excepția situației în care condițiile de vechime diferite sunt justificate de motive obiective.”

Dreptul italian

7 Articolul 485 din decreto legislativo n. 297 – Approvazione del testo unico delle disposizioni legislative vigenti in materia di istruzione, relative alle scuole di ogni ordine e grado (Decretul legislativ nr. 297 – Aprobarea textului unic al dispozițiilor legislative aplicabile în domeniul educației privind școlile de orice nivel și grad) din 16 aprilie 1994 (GURI nr. 115 din 19 mai 1994, supliment ordinar nr. 79, denumit în continuare „Decretul legislativ nr. 297/1994”) prevede:

„1. În cazul personalului didactic din instituțiile de învățământ secundar și artistic, serviciul efectuat în cadrul acestor școli de stat și omologate, inclusiv în cele situate în străinătate, în calitate de cadru didactic netitular este recunoscut drept serviciu efectuat în calitate de titular, în scopuri juridice și economice […].

2. În aceleași scopuri și în aceeași măsură prevăzute la alineatul 1, personalului la care se face referire în acesta îi este recunoscut serviciul prestat la școlile internat de stat pentru fete și cel prestat în calitate de cadru didactic titular și netitular în școlile primare de stat sau autorizate, inclusiv în școlile internat pentru fete și cele din străinătate, menționate mai sus, precum și în școlile populare, subvenționate sau subsidiare.

3. În aceleași scopuri și în aceleași limite stabilite la alineatul 1, personalului didactic din școlile primare îi este recunoscut serviciul prestat în calitate de cadru didactic netitular la școli primare de stat sau școli internat de stat pentru fete sau omologate, la instituțiile de învățământ secundar și artistice de stat sau asimilate, la școlile populare, subvenționate sau subsidiare […].”

8 Articolul 1 din legge n. 62 – Norma per la parità scolastica e disposizioni sul diritto allo studio e all'istruzione (Legea nr. 62 – Norme pentru egalitatea școlară și dispoziții privind dreptul la studiu și la educație) din 10 martie 2000 (GURI nr. 67 din 21 martie 2000, denumită în continuare „Legea nr. 62/2000”) prevede:

„1. Fără a aduce atingere dispozițiilor articolului 33 alineatul 2 din Constituție, sistemul de învățământ național cuprinde școlile de stat, precum și școlile private asimilate și școlile locale. Republica își stabilește ca obiectiv prioritar lărgirea ofertei de învățământ și popularizarea în consecință a cererii de învățare pe tot parcursul vieții începând din copilărie.

2. Sunt considerate școli asimilate, cu toate efectele prevăzute de reglementările în vigoare, în special în ceea ce privește autorizația de a elibera diplome cu valoare legală, instituțiile școlare nestatale, inclusiv cele ale autorităților locale, care, pornind de la educația timpurie, corespund sistemelor generale de educație, corespund cererii de formare a familiilor și îndeplinesc cerințele de calitate și de eficacitate prevăzute la alineatele 4, 5 și 6.

3. Școlile private asimilate au garantată deplina libertate de a-și stabili orientarea culturală și direcția pedagogică și didactică. Ținând seama de proiectul educativ al școlii, învățământul se desfășoară potrivit principiilor referitoare la libertate consacrate în Constituție. Întrucât școlile asimilate prestează un serviciu de interes public, acestea admit toate persoanele care îmbrățișează proiectul lor educativ și care solicită înscrierea, inclusiv elevi și studenți cu handicap. Proiectul educativ poate stabili eventuala orientare culturală sau religioasă. Activitățile extracurriculare care presupun sau impun aderarea la o anumită ideologie sau confesiune religioasă nu sunt însă obligatorii pentru elevi.

4. Se acordă statutul de instituție școlară privată asimilată școlilor care solicită această recunoaștere, care se angajează în mod expres să pună în aplicare prevederile alineatului 2 sau 3 și care îndeplinesc următoarele cerințe:

a) au un proiect educativ compatibil cu principiile constituționale și un plan al ofertei de învățământ care respectă prevederile aplicabile; prezintă un certificat în care se menționează administratorul și fac publice bilanțurile contabile;

b) dispun de spațiile, mobilierul și materialele didactice adecvate pentru tipul de școală și conforme cu prevederile aplicabile;

c) instituie organe colegiale care funcționează pe baza participării democratice;

d) admit toți elevii ai căror părinți solicită înscrierea, cu condiția ca ei să dețină un titlu de studii valid pentru a putea fi înscriși în clasa pe care doresc să o frecventeze;

e) pun în aplicare toate prevederile în vigoare pentru integrarea elevilor cu handicap sau defavorizați;

f) organizează cursuri de învățământ complete; nu pot fi echivalate cursuri individuale, cu excepția cazului în care sunt create cursuri complete cu începere din prima clasă;

g) personalul didactic deține un certificat de competență;

h) personalul de conducere și cel didactic au contracte individuale de muncă ce respectă contractele colective naționale sectoriale."

9 Articolul 2 alineatul (2) din decreto-legge n. 255 – Disposizioni urgenti per assicurare l'ordinato avvio dell'anno scolastico 2001/2002 (Decretul lege nr. 255 pentru a asigura începerea corespunzătoare a anului școlar 2001/2002) din 3 iulie 2001 (GURI nr. 153 din 4 iulie 2001, denumit în continuare „Decretul-lege nr. 255/2001") prevede că, în loc să organizeze concursuri publice în vederea recrutării pe durată nedeterminată a personalului didactic, Ministerul Educației poate utiliza liste de rezervă permanente, valabile în continuare până la epuizare, în cadrul cărora „[s]erviciile de învățământ prestate de la 1 septembrie 2000 în școlile asimilate […] sunt luate în considerare în aceeași măsură ca și serviciul prestat în școlile de stat".

Litigiul principal și întrebările preliminare

10 AR, profesor abilitat să predea limba italiană, istoria și geografia, a lucrat într-o școală „asimilată", în sensul articolului 1 alineatul (2) din Legea nr. 62/2000, în perioada cuprinsă între anii 2002 și 2007, pe baza a cinci contracte pe durată determinată.

11 La 1 septembrie 2008, AR a fost recrutat de Ministerul Educației pentru o durată nedeterminată în vederea exercitării profesiei sale de cadru didactic într-o școală de stat. La reconstituirea carierei efectuată cu ocazia recrutării acestui cadru didactic, ministerul l-a încadrat în grupa de salarizare corespunzătoare „zero ani de vechime". Astfel, ministerul menționat a considerat în esență că articolul 485 din Decretul legislativ nr. 297/1994 nu permite luarea în considerare a anilor de muncă efectuați în serviciul acestei școli asimilate, în vederea calculării vechimii în muncă a reclamantului din litigiul principal.

12 AR a sesizat Tribunale di Padova (Tribunalul din Padova, Italia), care este instanța de trimitere, cu o acțiune prin care a solicitat Ministerului Educației să ia în considerare vechimea în muncă pe care o dobândise pe postul său în cadrul școlii asimilate, susținând că articolul 485 din Decretul legislativ nr. 297/1994 încalcă clauza 4 din acordul-cadru, precum și articolele 20 și 21 din cartă.

13 La 25 februarie 2022, asociația sindicală fără scop lucrativ Anief – Associazione Professionale e Sindacale a formulat o cerere de intervenție în procedura aflată pe rolul instanței menționate.

14 Instanța de trimitere precizează că, în conformitate cu Decretul legislativ nr. 297/1994, existau trei tipuri de școli private care erau recunoscute de Ministerul Educației ca fiind echivalente cu școlile de stat, și anume școlile autorizate, școlile recunoscute în mod legal și școlile omologate. Acest decret legislativ prevedea totodată că experiența profesională dobândită de cadrele didactice în

exercitarea funcțiilor lor, în special la școlile omologate și la școlile autorizate, trebuie luată în considerare în vederea reconstituirii carierei acestor cadre didactice la momentul angajării lor pe durată nedeterminată de către ministerul menționat.

15 Legea nr. 62/2000 a înlocuit aceste trei categorii de școli private cu o categorie unică de școli denumite „școli asimilate”. În temeiul articolului 2 alineatul (2) din Decretul-lege nr. 255/2001, experiența profesională dobândită de cadrele didactice pe un post la o școală care a fost recunoscută, după data de 1 septembrie 2000, drept școală asimilată ar fi considerată, în vederea recrutării pe durată nedeterminată a acestor cadre didactice de către același minister, ca fiind echivalentă cu cea dobândită pe un post în cadrul școlilor de stat. Cu toate acestea, din jurisprudența Corte suprema di cassazione (Curtea de Casație, Italia) ar rezulta că această primă experiență nu poate fi luată în considerare la reconstituirea carierei respectivelor cadre didactice cu ocazia recrutării lor pe durată nedeterminată de către Ministerul Educației, pentru a stabili grupa de vechime în care trebuie încadrați, în special din cauza inexistenței unei dispoziții legislative care să permită o astfel de luare în considerare.

16 Instanța de trimitere are îndoieli cu privire la compatibilitatea cu clauza 4 din acordul-cadru a neluării în considerare, în vederea stabilirii remunerației acestor cadre didactice, a experienței profesionale dobândite în școli asimilate.

17 Astfel, această neluare în considerare ar însemna tratarea cadrelor didactice care au avut raporturi de muncă pe durată determinată în școlile asimilate într-un mod mai puțin favorabil decât cadrele didactice care au efectuat aceeași perioadă de muncă în temeiul unor contracte pe durată nedeterminată în școlile de stat, a căror experiență dobândită în învățământ ar fi luată în considerare în vederea stabilirii remunerației lor, pentru motivul că cei dintâi nu au reușit la un concurs de acces pentru funcția publică.

18 Or, situațiile acestor două categorii de cadre didactice ar fi comparabile, din moment ce nu ar exista nicio diferență între atribuțiile, formarea, sarcinile și obligațiile profesionale ale unui cadru didactic angajat pe durată nedeterminată care își exercită atribuțiile într-o școală de stat și cele ale unui cadru didactic angajat pe durată determinată care își exercită atribuțiile într-o școală asimilată, iar Corte suprema di cassazione (Curtea de Casație) ar fi recunoscut că aceste două categorii de școli sunt egale „sub toate aspectele”.

19 Instanța de trimitere consideră însă că neluarea în considerare, în vederea stabilirii remunerației, a experienței dobândite în școlile asimilate nu se justifică prin faptul că aceste școli sunt instituții private. Astfel, competența rezultată în urma experienței dobândite nu ar avea nicio legătură cu natura privată sau publică a angajatorului. În plus, legiuitorul național ar fi permis luarea în considerare, în vederea calculării vechimii, a perioadelor de predare la angajatori atât privați, cât și publici, inclusiv a celor realizate de cadrele didactice angajate pe durată determinată în școlile de stat.

20 Această neluare în considerare nu s-ar justifica nici prin diferențele dintre modalitățile de recrutare a cadrelor didactice în școlile asimilate și modalitățile de angajare a cadrelor didactice în școlile de stat. Astfel, nu ar avea relevanță faptul că există un concurs public care permite accederea în învățământul pe durată nedeterminată în școlile de stat, din moment ce articolul 485 din Decretul legislativ nr. 297/1994 prevede luarea în considerare, în vederea calculării vechimii în cazul recrutării pe durată nedeterminată de către Ministerul Educației, a perioadelor de serviciu realizate atât în școli în care cadrele didactice sunt recrutate prin concurs, cât și în școli în care nu se procedează astfel.

21 Instanța de trimitere consideră că neluarea în considerare, în vederea stabilirii remunerației, a activității didactice desfășurate în școli asimilate contravine de asemenea principiului egalității de tratament consacrat la articolele 20 și 21 din cartă. În această privință, ea arată că reglementarea națională în discuție în litigiul principal operează o diferență de tratament nejustificată între profesorii din școlile asimilate și profesorii, în special din fostele școli omologate și autorizate, transformate în „școli asimilate” în cursul anului 2000. Astfel, experiența dobândită în cadrul unei școli asimilate ar fi de o calitate și de o valoare superioare celei dobândite la alte școli private. Or, doar această ultimă experiență ar putea fi luată în considerare, în temeiul articolului 485 din Decretul legislativ nr. 297/1994, în vederea recunoașterii unei anumite vechimi în muncă.

22 Pe de altă parte, acest articol 485 ar contraveni principiului general al egalității de tratament în măsura în care ar opera o diferență de tratament între cadrele didactice din școlile asimilate și cadrele didactice angajate pe durată determinată din școlile de stat.

23 Potrivit instanței de trimitere, carta își găsește aplicarea în prezenta cauză, din moment ce, pe de o parte, aceasta are ca obiect să se stabilească dacă neluarea în considerare a muncii pe durată determinată efectuate în școlile asimilate, prevăzută de articolul 485 din Decretul legislativ nr. 297/1994, este conformă cu obiectivul urmărit de acordul-cadru de îmbunătățire a calității muncii pe durată determinată, cu respectarea principiului nediscriminării, și că, pe de altă parte, reclamantul din litigiul principal este un „lucrător pe durată determinată”, în sensul clauzei 3 punctul (1) din acest acord-cadru. Totodată, un act de drept național ar fi un act de „punere în aplicare a dreptului Uniunii”, în sensul articolului 51 alineatul (1) din cartă, din moment ce privește o materie care ține de competența Uniunii Europene. Prezenta cauză, care ar privi condițiile în care sunt luate în considerare perioadele de predare realizate de cadrele didactice angajate pe durată determinată în vederea stabilirii remunerației lor la momentul recrutării lor pe durată nedeterminată ca profesori de către Ministerul Educației, ar ține, fără îndoială, de „punerea în aplicare a dreptului Uniunii”, în sensul acestui articol 51 alineatul (1), din moment ce ar viza interpretarea clauzei 4 din acordul-cadru. În această privință, ar trebui să se examineze compatibilitatea articolului 485 din Decretul legislativ nr. 297/1994 cu principiile egalității de tratament și nediscriminării în ceea ce privește condițiile de încadrare în muncă, astfel cum sunt consacrate și la articolul 157 TFUE, la articolul 14 din CEDO, în Carta socială europeană, precum și în Directivele 2000/43 și 2000/78.

24 În aceste condiții, Tribunale di Padova (Tribunalul din Padova) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Clauza 4 punctul 1 din [acordul-cadru], precum și principiul general al dreptului [Uniunii] privind nediscriminarea în materia condițiilor de încadrare în muncă, citite în lumina articolului 21 din [cartă], trebuie interpretate în sensul că se opun unei dispoziții naționale precum cea prevăzută la articolul 485 din Decretul legislativ nr. 297/1994, care, în sensul atribuit acesteia de Suprema Corte di Cassazione (Curtea de Casație) (a se vedea Curtea de Casație, Secția pentru litigii de muncă, hotărârile nr. 32386/2019, nr. 33134/2019 și nr. 33137/2019), prevede că angajații pe durată determinată la scuole paritarie (școli asimilate) prevăzute de Legea nr. 62/2000 sunt tratați într un mod mai puțin favorabil, în cadrul reconstituirii carierei lor, decât angajații pe durată nedeterminată ai [Ministerului Educației], pentru simplul motiv că nu au promovat un concurs public sau că au predat în cadrul unei școli asimilate recunoscute prin lege, cu toate că profesorii încadrați pe durată determinată în școlile asimilate se află într-o situație comparabilă cu cea a profesorilor încadrați pe durată nedeterminată în școlile de stat în ceea ce privește tipul de muncă și

condițiile de formare și de încadrare în muncă, îndeplinind aceleași sarcini și având aceleași competențe disciplinare, pedagogice, metodologice, didactice, organizaționale, relaționale și de cercetare, obținute printr-o experiență pedagogică recunoscută de aceeași reglementare internă ca fiind identică în scopul angajării pe durată nedeterminată prin intermediul parcurgerii listelor permanente de repartizare a cadrelor didactice, în prezent valabile până la epuizare (în conformitate cu articolul 2 alineatul 2 din Decretul lege nr. 255/2001)?

2) În cadrul aplicării Directivei 1999/70, principiile generale ale dreptului în vigoare al [Uniunii] privind egalitatea, egalitatea de tratament și nediscriminarea în materie de încadrare în muncă, consacrate de asemenea la articolele 20 și 21 din [cartă], la articolul 14 din CEDO (care corespunde articolului 52 din [cartă]), în [Carta socială europeană], la articolul 157 din TFUE și în Directivele [2000/43 și 2000/78], trebuie interpretate în sensul că se opun unei dispoziții precum cea prevăzută la articolul 485 din Decretul legislativ nr. 297/94, care impune luarea în considerare în scopul remunerării, cu ocazia reconstituirii carierei, exclusiv a serviciilor de predare efectuate la același minister sau în școlile autorizate, omologate, subvenționate sau subsidiare, populare și în școlile internat pentru fete din care provin profesorii, tratând astfel într-un mod mai puțin favorabil și discriminând la reconstituirea carierei (efectuată după angajarea pe durată nedeterminată de către [Ministerul Educației]) profesorii pe durată determinată din școlile asimilate, cărora nu li se acordă remunerația suplimentară legată de vechime, plătită în schimb profesorilor pe durată determinată din școlile de stat, municipale, autorizate, omologate, subvenționate sau subsidiare, populare și din școlile internat pentru fete care se află într-o situație comparabilă cu cea a profesorilor din școlile asimilate prevăzute de Legea nr. 62/2000 în ceea ce privește natura muncii, atribuțiile, serviciile și obligațiile profesionale, precum și condițiile de formare și de angajare, având în vedere că îndeplinesc aceleași sarcini și dobândesc, prin acumularea de experiență pedagogică, aceleași competențe disciplinare, pedagogice, metodologice, didactice, organizatorice, relaționale și de cercetare ca profesorii din școlile asimilate?

3) Noțiunea de «lucrător cu contract pe durată nedeterminată comparabil» prevăzută în clauza 4 punctul 1 din [acordul-cadru] și principiile generale ale dreptului în vigoare al [Uniunii] privind egalitatea, egalitatea de tratament și nediscriminarea în materie de încadrare în muncă, consacrate la articolele 20 și 21 din [cartă], trebuie interpretate în sensul că, în cadrul recunoașterii gradelor de vechime, activitățile desfășurate în calitate de angajat temporar la școlile asimilate trebuie considerate echivalente cu cele desfășurate în școlile de stat, în școlile autorizate, în școlile omologate, în școlile populare, în școlile subvenționate sau subsidiare, precum și în școlile internat pentru fete, având în vedere că profesorii din aceste școli îndeplinesc aceleași sarcini, au aceleași obligații profesionale și dețin aceleași competențe disciplinare, pedagogice, metodologice, didactice, organizaționale, relaționale și de cercetare?

4) În cazul unei neconformități dovedite a articolului 485 din Decretul legislativ nr. 297/1994 cu dreptul [Uniunii], transpunerea [cartei] impune instanței naționale să înlăture aplicarea sursei de drept intern incompatibile?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima și la a treia întrebare

Cu privire la admisibilitatea celei de a treia întrebări

25 Cu titlu introductiv, este necesar să se arate că, în observațiile sale scrise, Comisia Europeană arată printre altele că a treia întrebare este inadmisibilă, întrucât instanța de trimitere nu a stabilit nicio legătură între articolul 21 din cartă, avut în vedere prin această întrebare, și reglementarea națională în discuție în litigiul principal.

26 În plus, întrebarea menționată ar privi diferența de tratament dintre, pe de o parte, cadrele didactice angajate pe durată determinată din școlile asimilate, în sensul articolului 1 alineatul (2) din Legea nr. 62/2000, și, pe de altă parte, cadrele didactice, de asemenea angajate pe durată determinată, din școlile private care au precedat înființarea școlilor asimilate, precum și din școlile de stat. Or, din jurisprudența Curții ar rezulta că principiul nediscriminării a fost pus în aplicare și concretizat prin acordul-cadru numai în ceea ce privește diferențele de tratament dintre lucrătorii pe durată determinată și lucrătorii pe durată nedeterminată care se află într-o situație comparabilă, cu excluderea diferențelor de tratament dintre anumite categorii de personal angajate pe durată determinată.

27 În această privință, trebuie, în primul rând, să se considere că, în măsura în care argumentul expus la punctul precedent vizează aplicabilitatea principiului nediscriminării și a acordului-cadru în ceea ce privește o diferență de tratament precum cea în discuție în litigiul principal, această problematică ține de fondul celei de a treia întrebări, iar nu de admisibilitatea acesteia, astfel încât este necesar ca ea să fie analizată în cadrul examinării pe fond a acestei întrebări (a se vedea prin analogie Hotărârea din 19 septembrie 2024, Consiglio nazionale delle Ricerche, C-439/23, EU:C:2024:773, punctul 27, precum și jurisprudența citată).

28 În al doilea rând, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, în cadrul cooperării dintre Curte și instanțele naționale, necesitatea de a ajunge la o interpretare a dreptului Uniunii care să fie utilă instanței naționale presupune ca aceasta să respecte cu strictețe cerințele privind conținutul unei cereri de decizie preliminară și care figurează explicit la articolul 94 din Regulamentul de procedură al Curții, pe care instanța de trimitere se prezumă că îl cunoaște (Hotărârea din 6 octombrie 2021, Consorzio Italian Management și Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, punctul 68, precum și jurisprudența citată).

29 Astfel, este indispensabil, după cum prevede articolul 94 litera (c) din Regulamentul de procedură, ca decizia de trimitere să conțină expunerea motivelor care au condus instanța de trimitere să reflecteze asupra interpretării sau a validității anumitor dispoziții ale dreptului Uniunii, precum și legătura pe care o stabilește între aceste dispoziții și legislația națională aplicabilă litigiului principal (Hotărârea din 6 octombrie 2021, Consorzio Italian Management și Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, punctul 69, precum și jurisprudența citată).

30 În speță, din cererea de decizie preliminară reiese că instanța de trimitere a prezentat în mod suficient legătura pe care o stabilește între reglementarea națională în discuție în litigiul principal și principiile egalității de tratament și nediscriminării, consacrate la articolele 20 și 21 din cartă, și a precizat motivele pentru care interpretarea acestor principii i se pare necesară.

31 Rezultă că a treia întrebare este admisibilă.

Cu privire la fond

32 Cu titlu introductiv, este necesar să se constate că, prin intermediul primei și al celei de a treia întrebări, instanța de trimitere solicită interpretarea clauzei 4 din acordul-cadru, precum și a principiilor egalității de tratament și nediscriminării, consacrate la articolele 20 și 21 din cartă.

33 În această privință, trebuie amintit că principiul nediscriminării enunțat la articolul 21 alineatul (1) din cartă este o expresie particulară a principiului egalității de tratament, care constituie un principiu general al dreptului Uniunii și care este consacrat la articolul 20 din cartă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 aprilie 2024, Dumitrescu ș.a./Comisia și Curtea de Justiție, C-567/22 P-C-570/22 P, EU:C:2024:336, punctele 65 și 66).

34 Or, în ceea ce privește diferențele de tratament dintre lucrătorii pe durată determinată și lucrătorii pe durată nedeterminată care se află într-o situație comparabilă, aceste principii au fost puse în aplicare și concretizate prin Directiva 1999/70 și în special prin clauza 4 din acordul-cadru care figurează în anexa la această directivă [a se vedea în acest sens Ordonanța din 11 noiembrie 2010, Vino, C-20/10, EU:C:2010:677, punctul 56, precum și Hotărârea din 15 decembrie 2022, Presidenza del Consiglio dei Ministri ș.a. (Cercetători universitari), C-40/20 și C-173/20, EU:C:2022:985, punctul 87].

35 În speță, în măsura în care prima și a treia întrebare vizează o astfel de diferență de tratament, acestea trebuie examinate numai în raport cu această directivă și cu acordul-cadru (a se vedea în acest sens Hotărârea din 25 iulie 2018, Vernaza Ayovi, C-96/17, EU:C:2018:603, punctul 20, precum și, prin analogie, Hotărârea din 15 mai 2025, Melbán și Sergamo, C-623/23 și C-626/23, EU:C:2025:358, punctul 49).

36 În consecință, este necesar să se considere că, prin intermediul primei și al celei de a treia întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă clauza 4 din acordul-cadru trebuie interpretată în sensul că se opune unei reglementări naționale care nu prevede luarea în considerare, în vederea stabilirii vechimii și a remunerației cadrelor didactice cu ocazia recrutării lor pe durată nedeterminată într-o instituție școlară de stat, a perioadelor de serviciu realizate anterior de aceste cadre didactice într-un un loc de muncă pe durată determinată în anumite unități școlare ale căror funcționare și organizare nu țin de stat, dar care sunt, în temeiul acestei reglementări, asimilate unităților școlare de stat, deși reglementarea menționată prevede că perioadele de serviciu realizate de cadrele didactice angajate în unitățile școlare de stat, în special pe durată nedeterminată, sunt luate în considerare în vederea stabilirii vechimii și a remunerației lor.

37 În ceea ce privește aplicabilitatea acordului-cadru în cazul unui cadru didactic aflat în situația lui AR, trebuie amintit că acest acord-cadru se aplică tuturor lucrătorilor care prestează servicii remunerate în cadrul unui raport de muncă pe durată determinată încheiat cu angajatorul lor. Simplul fapt că persoana interesată a dobândit calitatea de lucrător pe durată nedeterminată nu exclude posibilitatea ca aceasta să invoce, în anumite împrejurări, principiul nediscriminării conținut în clauza 4 din acordul-cadru (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 octombrie 2012, Valenza ș.a. C-302/11-C-305/11, EU:C:2012:646, punctele 33 și 34, precum și Hotărârea din 19 septembrie 2024, Consiglio nazionale delle Ricerche, C-439/23, EU:C:2024:773, punctul 38).

38 Din moment ce AR susține în fața instanței de trimitere că face obiectul unei diferențe de tratament privind luarea în considerare a perioadelor de predare realizate în calitate de lucrător pe durată determinată, trebuie să se considere că acordul-cadru se aplică, în principiu, unui cadru didactic care se află în situația lui AR.

39 Clauza 4 punctul (1) din acordul-cadru cuprinde, în ceea ce privește condițiile de încadrare în muncă, o interdicție de a trata lucrătorii cu contract pe durată determinată într-un mod mai puțin favorabil decât lucrătorii cu contract pe durată nedeterminată comparabili, numai pentru că aceștia au un contract sau un raport de muncă pe durată determinată, cu excepția cazului în care tratamentul diferențiat este justificat de motive obiective. Punctul (4) al acestei clauze cuprinde aceeași interdicție în ceea ce privește condițiile de vechime corespunzătoare unor condiții de încadrare speciale (Hotărârea din 19 septembrie 2024, Consiglio nazionale delle Ricerche, C-439/23, EU:C:2024:773, punctul 31).

40 În această privință, Curtea a declarat deja că normele referitoare la perioadele de serviciu care trebuie realizate pentru a putea fi încadrat într-o categorie de remunerație precum cele prevăzute la articolul 485 din Decretul legislativ nr. 297/1994 intră în sfera noțiunii de „condiții de încadrare în muncă”, în sensul clauzei 4 punctul (1) din acordul-cadru (a se vedea prin analogie Hotărârea din 19 septembrie 2024, Consiglio nazionale delle Ricerche, C-439/23, EU:C:2024:773, punctul 37 și jurisprudența citată).

41 Însă, din jurisprudența citată la punctul 34 din prezenta hotărâre reiese că principiul nediscriminării a fost pus în aplicare și concretizat prin clauza 4 din acordul-cadru numai în ceea ce privește diferențele de tratament dintre lucrătorii pe durată determinată și lucrătorii pe durată nedeterminată care se află într-o situație comparabilă.

42 Astfel, clauza menționată urmărește aplicarea principiului nediscriminării în cazul lucrătorilor pe durată determinată doar pentru a se evita ca un raport de muncă de această natură să fie folosit de un angajator pentru a-i priva pe acești lucrători de drepturile care le sunt recunoscute lucrătorilor pe durată nedeterminată [a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 ianuarie 2020, Baldonedo Martín, C-177/18, EU:C:2020:26, punctul 35 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 15 decembrie 2022, Presidenza del Consiglio dei Ministri și alții (Cercetători universitari), C-40/20 și C-173/20, EU:C:2022:985, punctul 88].

43 Rezultă că o diferență de tratament care se întemeiază pe un alt criteriu decât durata determinată sau nedeterminată a raportului de muncă nu intră sub incidența interdicției prevăzute în clauza 4 din acordul-cadru (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 ianuarie 2020, Baldonedo Martín, C-177/18, EU:C:2020:26, punctele 53 și 54, precum și jurisprudența citată).

44 În speță, este necesar să se arate că, astfel cum a subliniat în esență doamna avocată generală la punctele 32-35 din concluzii, diferența de tratament care rezultă din articolul 485 din Decretul legislativ nr. 297/1994 nu se întemeiază pe caracterul determinat sau nedeterminat al duratei raportului de muncă, ci pe natura instituției școlare unde lucrătorii în cauză au dobândit experiența profesională.

45 Astfel, din indicațiile furnizate de instanța de trimitere reiese, pe de o parte, că neluarea în considerare a perioadelor de muncă realizate în calitate de cadru didactic pe durată determinată într-o „școală asimilată” la reconstituirea carierei cadrelor didactice efectuată cu ocazia recrutării lor pe durată nedeterminată de către Ministerul Educației rezultă din faptul că „școlile asimilate” nu sunt menționate la acest articol 485.

46 Prin urmare, neluarea în considerare a perioadelor de muncă realizate în calitate de cadru didactic la o școală asimilată privește atât munca efectuată pe durată determinată, cât și munca efectuată pe durată nedeterminată în aceste școli.

47 Această împrejurare este de altfel confirmată chiar de reclamantul din litigiul principal care arată în observațiile scrise pe care le-a depus la Curte că dreptul național nu permite luarea în considerare „nici a serviciului efectuat pe durată determinată, nici a celui prestat pe durată nedeterminată în școlile asimilate”.

48 Pe de altă parte, reiese de asemenea în esență din indicațiile furnizate de instanța de trimitere că, pe lângă faptul că dreptul național prevede că munca efectuată de cadrele didactice pe durată nedeterminată în școlile de stat și vechimea corespunzătoare acestei munci se reflectă în remunerația lor, articolul 485 din Decretul legislativ nr. 297/1994 permite luarea în considerare a perioadelor de muncă efectuate în calitate de cadru didactic pe durată determinată în aceste școli la reconstituirea carierei lor care se realizează atunci când sunt recrutați pe durată nedeterminată de către Ministerul Educației.

49 În aceste condiții, chiar presupunând că se poate considera că profesorii care au fost angajați pe durată determinată în școlile „asimilate”, în sensul articolului 1 alineatul (2) din Legea nr. 62/2000, înainte de a fi recrutați pe durată nedeterminată de Ministerul Educației și profesorii angajați pe durată nedeterminată în școlile de stat lucrează „în cadrul aceleiași instituții” în sensul clauzei 3 punctul (2) din acordul-cadru și că aceste două grupuri de lucrători se află, raportat la criteriile stabilite prin jurisprudența Curții, în situații comparabile, astfel încât aceștia din urmă pot fi calificați drept „lucrători pe durată nedeterminată comparabili” în sensul acestei clauze 3 punctul (2), trebuie să se aprecieze că o diferență de tratament precum cea rezultată din articolul 485 din acest decret legislativ nu intră sub incidența interdicției prevăzute în clauza 4 din acest acord-cadru.

50 Ținând seama de ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la prima și la a treia întrebare că clauza 4 din acordul-cadru trebuie interpretată în sensul că nu se opune unei reglementări naționale care nu prevede luarea în considerare, în vederea stabilirii vechimii și a remunerației cadrelor didactice cu ocazia recrutării lor pe durată nedeterminată într-o instituție școlară de stat, a perioadelor de serviciu realizate anterior de aceste cadre didactice într-un loc de muncă pe durată determinată sau pe durată nedeterminată în anumite unități școlare ale căror funcționare și organizare nu țin de stat, dar care sunt, în temeiul acestei reglementări, asimilate unităților școlare de stat, deși reglementarea menționată prevede că perioadele de serviciu realizate de cadrele didactice angajate în unitățile școlare de stat, în special pe durată nedeterminată, sunt luate în considerare în vederea stabilirii vechimii și a remunerației lor.

Cu privire la a doua întrebare

51 Cu titlu introductiv, este necesar să se observe că, prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită interpretarea principiilor egalității de tratament și nediscriminării în materie de încadrare în muncă, consacrate în special de CEDO și de Carta socială europeană. Or, potrivit unei jurisprudențe constante, Curtea nu este competentă să interpreteze CEDO [a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 februarie 2022, Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Termen de prescripție), C-219/20, EU:C:2022:89, punctul 15, precum și jurisprudența citată] și Carta socială europeană [Hotărârea din 29 iulie 2024, CU și ND (Asistență socială – Discriminare indirectă), C-112/22 și C-223/22, EU:C:2024:636, punctul 28, precum și jurisprudența citată].

52 Rezultă că Curtea nu este competentă să se pronunțe cu privire la a doua întrebare în măsura în care ea privește interpretarea dispozițiilor CEDO și ale Cartei sociale europene.

53 Pe de altă parte, având în vedere jurisprudența amintită la punctele 28 și 29 din prezenta hotărâre, trebuie arătat, așa cum a făcut-o Comisia, că instanța de trimitere nu a expus cu precizia și cu claritatea necesare motivele pentru care consideră că interpretarea articolului 157 TFUE, precum și a Directivelor 2000/43 și 2000/78 este necesară sau utilă pentru soluționarea litigiului principal, nici legătura pe care o stabilește între aceste dispoziții ale dreptului Uniunii și legislația națională aplicabilă acestui litigiu.

54 Prin urmare, a doua întrebare este inadmisibilă în măsura în care privește interpretarea articolului 157 TFUE, precum și a Directivelor 2000/43 și 2000/78.

55 În aceste condiții, este necesar să se considere că, prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă principiile egalității de tratament și nediscriminării, consacrate la articolele 20 și 21 din cartă, trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale care nu prevede luarea în considerare, în vederea stabilirii vechimii și a remunerației cadrelor didactice cu ocazia recrutării lor pe durată nedeterminată într-o unitate școlară de stat, a perioadelor de serviciu realizate anterior de aceste cadre didactice atunci când au fost angajate pe durată determinată în anumite unități școlare ale căror funcționare și organizare nu țin de stat, dar care sunt, în temeiul acestei reglementări, asimilate unităților școlare de stat, deși reglementarea menționată prevede luarea în considerare, în același scop, a perioadelor de serviciu realizate de respectivele cadre didactice atunci când au fost angajate pe durată determinată în alte unități școlare, în special în cele de stat.

56 Trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, atunci când o situație juridică nu intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii, Curtea nu este competentă să o examineze, iar dispozițiile eventual invocate ale cartei nu pot constitui, prin ele însele, temeiul acestei competențe (Hotărârea din 24 februarie 2022, Viva Telecom Bulgaria, C-257/20, EU:C:2022:125, punctul 128 și jurisprudența citată).

57 Astfel, dispozițiile cartei se adresează, în temeiul articolului 51 alineatul (1) din aceasta, statelor membre numai în cazul în care acestea pun în aplicare dreptul Uniunii. Articolul 6 alineatul (1) TUE, precum și articolul 51 alineatul (2) din cartă precizează că aceasta din urmă nu extinde domeniul de aplicare al dreptului Uniunii în afara competențelor Uniunii, nu creează nicio competență sau sarcină nouă pentru Uniune și nu modifică competențele și sarcinile stabilite de tratate. Curtea este, așadar, chemată să interpreteze, în lumina cartei, dreptul Uniunii în limitele competențelor care i-au fost atribuite (Hotărârea din 17 martie 2021, Consulmarketing, C-652/19, EU:C:2021:208, punctul 34 și jurisprudența citată).

58 În această privință, reiese din jurisprudența Curții că noțiunea de „punere în aplicare a dreptului Uniunii”, în sensul articolului 51 alineatul (1) din cartă, implică existența unei legături între un act din dreptul Uniunii și măsura națională în discuție, care depășește proximitatea materiilor menționate sau efectele indirecte ale unei materii asupra celeilalte (Hotărârea din 22 ianuarie 2020, Baldonedo Martín, C-177/18, EU:C:2020:26, punctul 58 și jurisprudența citată).

59 Conform unei jurisprudențe constante a Curții, pentru a stabili dacă o măsură națională intră sub incidența „puner[ii] în aplicare a dreptului Uniunii”, în sensul articolului 51 alineatul (1) din cartă, trebuie să se verifice, printre alte elemente, dacă reglementarea națională în cauză are drept scop punerea în aplicare a unei dispoziții de drept al Uniunii, caracterul respectivei reglementări și

aspectul dacă aceasta urmărește alte obiective decât cele acoperite de dreptul Uniunii, chiar dacă este de natură să îl afecteze în mod indirect pe acesta din urmă, precum și problema dacă există o reglementare de drept al Uniunii specifică în materie sau de natură să îl afecteze (Hotărârea din 22 ianuarie 2020, Baldonedo Martín, C-177/18, EU:C:2020:26, punctul 59 și jurisprudența citată).

60 În speță, astfel cum reiese din examinarea primei și a celei de a treia întrebări preliminare, clauza 4 din acordul-cadru nu se opune unei dispoziții naționale precum articolul 485 din Decretul legislativ nr. 297/1994, din moment ce diferența de tratament operată de această dispoziție națională nu se întemeiază pe caracterul determinat sau nedeterminat al duratei raportului de muncă al lucrătorilor în cauză. Astfel cum a arătat doamna avocată generală la punctul 50 din concluzii, nu există, așadar, o legătură directă între aplicarea acestui articol 485 și interdicția discriminării prevăzută de această clauză.

61 În plus, din dosarul de care dispune Curtea nu reiese că articolul 485 menționat are legătură cu vreo altă dispoziție din dreptul Uniunii.

62 Prin urmare, nu se poate considera că reglementarea națională în discuție în litigiul principal „pune în aplicare dreptul Uniunii”, în sensul articolului 51 alineatul (1) din cartă.

63 În consecință, diferența de tratament în discuție în litigiul principal nu poate fi apreciată prin raportare la garanțiile prevăzute în cartă și în special de articolele 20 și 21 din aceasta.

64 În aceste condiții, este necesar să se constate că Curtea nu este competentă să răspundă la a doua întrebare.

Cu privire la a patra întrebare

65 Prin intermediul celei de a patra întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă dreptul Uniunii trebuie interpretat în sensul că impune acestei instanțe să lase neaplicat articolul 485 din Decretul legislativ nr. 297/1994 în cazul în care această dispoziție națională ar fi considerată incompatibilă cu acest drept.

66 Având în vedere răspunsul dat la primele trei întrebări, nu este necesar să se răspundă la a patra întrebare.

Cu privire la cheltuielile de judecată

67 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

Clauza 4 din Acordul-cadru cu privire la munca pe durată determinată, încheiat la 18 martie 1999, care figurează în anexa la Directiva 1999/70/CE a Consiliului din 28 iunie 1999 privind acordul-cadru cu privire la munca pe durată determinată, încheiat între CES, UNICE și CEEP,

trebuie interpretată în sensul că

nu se opune unei reglementări naționale care nu prevede luarea în considerare, în vederea stabilirii vechimii și a remunerației cadrelor didactice cu ocazia recrutării lor pe durată nedeterminată într-o instituție școlară de stat, a perioadelor de serviciu realizate anterior de aceste cadre didactice într-un loc de muncă pe durată determinată sau pe durată nedeterminată în anumite unități școlare ale căror funcționare și organizare nu țin de stat, dar care sunt, în temeiul acestei reglementări, asimilate unităților școlare de stat, deși reglementarea menționată prevede că perioadele de serviciu realizate de cadrele didactice angajate în unitățile școlare de stat, în special pe durată nedeterminată, sunt luate în considerare în vederea stabilirii vechimii și a remunerației lor.

Semnături